



Dr. iur. **Gatis Bārdiņš**
Satversmes tiesas padomnieks

Patstāvīgās iestādes Satversmes tiesas judikatūrā

Šajā rakstā apkopota Satversmes tiesas judikatūra par patstāvīgajām iestādēm – valsts pārvaldes iestādēm, kuras nav padotas Ministru kabinetam. Minētajā judikatūrā aplūkota Nacionālā radio un televīzijas padome,¹ tiesībsargs, Latvijas Banka un Centrālā vēlēšanu komisija, kā arī vērtēts patstāvīgo iestāžu statuss, funkcijas, finansiālā neatkarība un pilnvarojums izdot ārējos normatīvos aktus. Satversmes tiesa patstāvīgās iestādes apzīmējusi ar tādiem terminiem kā “patstāvīgās valsts iestādes”, “neatkarīgās iestādes” un “autonomās valsts pārvaldes iestādes”. Rakstā saglabāti Satversmes tiesas lietotie termini.

I. Lieta Nr. 2006-05-01

Satversmes tiesa lietā Nr. 2006-05-01 vērtēja, vai Latvijas Republikas Satversmei (turpmāk – Satversme) atbilst tas, ka Nacionālā radio un televīzijas padome nav padota Ministru kabinetam.

Satversmes 58. pantā noteikts, ka valsts pārvaldes iestādes ir padotas Ministru kabinetam. Interpretējot minēto tiesību normu, Satversmes tiesa atzina, ka valsts pārvaldes iestāžu padotība Ministru kabinetam nepieciešama tādēļ, lai tas varētu uzņemties politisku atbildību par visas tam nodotās kompetences īstenošanu izpildvaras jomā. Proti, Ministru kabineta rīcībā jābūt tādiem tiesiskiem mehānismiem, kas nodrošinātu pienācīgu valsts pārvaldes iestāžu darbību.²

Valsts pārvaldes iestāžu padotība Ministru kabinetam nav Satversmes 58. panta pašmērķis, un valsts

pārvaldes vienotības noteikšana vēsturiski nemaz nebija šā panta uzdevums. Satversmes 58. pants līdztekus Satversmes 53. panta otrajam teikumam novērš izpildvaras duālismu. Proti, šis Satversmes normas izslēdz politiski neatbildīgā Valsts prezidenta iespējas dot rīkojumus valsts pārvaldes iestādēm un vadīt to darbu bez Saeimas priekšā atbildīgā Ministru kabineta ziņas. Tādējādi valsts pārvaldes iestāžu padotība Ministru kabinetam vispirms konstitucionāli izslēdz jebkādas valsts pārvaldes iestādes nodošanu Valsts prezidenta padotībā. Taču Satversmes 58. pants automātiski nepieprasa visu valsts pārvaldes iestāžu obligātu padotību Ministru kabinetam.³

Satversmes 57. pantā paredzēts, ka ministriju skaitu un to darbības apjomu, kā arī valsts iestāžu savstarpīgās attiecības nosaka likums. Satversmes tiesa atzina, ka minētais pants pieļauj tādu patstāvīgu valsts iestāžu izveidošanu, kas atsevišķas izpildvaras darbības īsteno, nebūdamas padotas Ministru kabinetam. Tomēr šādas iestādes ir veidojamas tikai īpašos gadījumos, kad demokrātiskā tiesiskā valstī citādi nevar nodrošināt pienācīgu pārvaldi noteiktā izpildvaras darbības jomā. Turklāt, ja likumdevējs kādu valsts pārvaldes iestādi atbrīvo no padotības Ministru kabinetam, tad tam jāparedz arī citāda, bet ne mazāk efektīva šīs iestādes demokrātiskā leģitimitācija un atbildība par savu darbību. Par patstāvīgajām valsts iestādēm nodotās kompetences īstenošanu ir atbildīga šo iestāžu vadība, kā arī pati Saeima, kurai, šādu iestādi veidojot, likumā ir jāiestrādā arī precīzs iestādes darbības tiesiskuma nodrošināšanas modelis, kas iestādei ļauj saglabāt savu patstāvību tai piešķirto funkciju īstenošanā.⁴

Satversmes 1. pantā noteikts, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika. Kā uzsvēra Satversmes tiesa, mūsdienu demokrātiskā tiesiskā valstī nav iespējama visu izpildvaras funkciju nodošana Ministru kabinetam

1 Šobrīd – Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome.

2 Satversmes tiesas 2006. gada 16. oktobra sprieduma lietā Nr. 2006-05-01 11. punkts.

3 Turpat, 15. punkts.

4 Turpat, 16.1. punkts.

un tam padotajām valsts pārvaldes iestādēm. Atsevišķa valsts pārvaldes sfēra var tikt izņemta no Ministru kabineta kompetences un nodota patstāvīgai valsts iestādei, ja tiek konstatēts, ka šajā jomā Ministru kabinetam padota valsts iestāde nespēs nodrošināt pienācīgu pārvaldību. Tātad tieši Satversmes 1. pants ir tā konstitucionālā norma, kas pilnvaro Saeimu atsevišķos gadījumos, kad citādi nav iespējams nodrošināt pienācīgu pārvaldību, veidot patstāvīgās valsts iestādes. Taču Satversmes 1. pants noteic arī stingras robežas. Nav pieļaujama tādu patstāvīgu valsts iestāžu veidošana, kurām piešķirtās funkcijas ir iespējams tikpat efektīvi īstenot arī Ministru kabineta padotībā esošai iestādei. Turklāt Satversmes 1. pants noteic arī tās jomas, kurās nedrīkst tikt veidotas patstāvīgas valsts iestādes. Demokrātiskā republikā principiāli svarīga ir parlamentāra kontrole, kas tiek īstenota ar atbildīgas valdības starpniecību, pār bruņotajiem spēkiem un valsts drošības iestādēm.⁵

Ievērojot minēto, Satversmes tiesa secināja, ka Satversmes 58. pants pieļauj interpretāciju, kas nodrošina mūsdienu demokrātiskai tiesiskai valstij atbilstošu un pienācīgu pārvaldību atsevišķās pārvaldes jomās. Tas gan neizslēdz iespēju likumdevējam apsvērt, vai nebūtu nepieciešami Satversmes grozījumi, lai *expressis verbis* iekļautu šo Satversmes normu interpretāciju Satversmes tekstā.⁶

Visbeidzot, Satversmes tiesa izvērtēja Nacionālās radio un televīzijas padomes statusu. Tiesa atzina, ka padomes galvenais uzdevums ir līdzsvarot konkurenci masu komunikācijas jomā, kurā informācijas varai ir tieša ietekme uz vēlēšanu un valsts varas procesiem. Ja padome būtu veidota kā Ministru kabinetam padota valsts pārvaldes iestāde, pastāvētu risks, ka nebūtu iespējams pilnībā nodrošināt Satversmes 100. panta īstenošanu elektronisko saziņas līdzekļu darbībā. Tāpat tas apgrūtinātu vienlīdzīgu vēlēšanu norisi, jo Ministru kabinetam padota valsts pārvaldes iestāde varētu tikt izmantota valdošo politisko partiju interesēs, kā arī opozīcijā esošo politisko partiju aģitācijas iespēju ierobežošanai. Līdz ar to padomes statuss atbilst Satversmei.⁷

II. Lieta Nr. 2010-06-01

Satversmes tiesa lietā Nr. 2010-06-01 vērtēja tiesībsarga (Tiesībsarga biroja) finansiālo neatkarību. Apstrīdētās normas paredzēja, ka Ministru kabinetam ir tiesības grozīt Tiesībsarga biroja, kā arī vairāku konstitucionālo institūciju vai to iestāžu (Valsts prezidenta kancelejas, Augstākās tiesas, Satversmes tiesas un Valsts kontroles) budžeta pieprasījumus bez pieprasījuma iesniedzēju piekrišanas.

Satversmes tiesa atzina, ka Tiesībsarga birojs ir patstāvīga valsts iestāde, kas nodrošina tiesībsarga funkciju izpildi un neietilpst Satversmes 58. pantā noteiktajā

Ministru kabinetam padoto valsts pārvaldes iestāžu sistēmā. Ievērojot tiesībsarga neatkarību, likumdevējs budžeta jomā Tiesībsarga birojam noteicis līdzīgas tiesības kā konstitucionālajām institūcijām.⁸

Tieši Satversmes 1. pants
ir tā konstitucionālā norma, kas pilnvaro
Saeimu atsevišķos gadījumos,
kad citādi nav iespējams nodrošināt
pienācīgu pārvaldību, veidot patstāvīgās
valsts iestādes. Taču Satversmes 1. pants
noteic arī stingras robežas.

Kā norādīja Satversmes tiesa, lai konstitucionālā institūcija varētu efektīvi pildīt tai uzticētās funkcijas, valsts institūcijas, tostarp likumdevējs un izpildvara, nedrīkst nepamatoti ietekmēt šīs institūcijas darbību vai izdarīt uz to politisku spiedienu. Tā kā konstitucionālo institūciju funkcionālā neatkarība ir cieši saistīta arī ar to finansiālo neatkarību, valstij jānodrošina šīs institūcijas ar finanšu līdzekļiem tādā apmērā, kas garantē šo institūciju pilnvērtīgu darbību. Tomēr konstitucionālo institūciju neatkarība nenozīmē absolūtu autonomiju. Līdz ar to Ministru kabineta tiesības grozīt šo institūciju un Tiesībsarga biroja budžeta pieprasījumus nav pretrunā ar minēto institūciju neatkarību.⁹

Savukārt varas dališanas princips ietver ne vien likumdevējvaras, bet arī izpildvaras pienākumu uzklaut konstitucionālo institūciju, kā arī Tiesībsarga biroja viedokli jautājumos, kas skar šo institūciju budžeta pieprasījumus. Ja Ministru kabinets šos pieprasījumus groza, bet minētās institūcijas pret to iebilst, tad Ministru kabinetam par iebildumiem ir jāpaziņo likumdevējam. Turklāt Ministru kabinetam savi lēmumi ir jāpamato.¹⁰

Secinot, ka nav tāda normatīvā regulējuma, kas nodrošinātu Valsts prezidenta kancelejas, Augstākās tiesas, Satversmes tiesas, Valsts kontroles un Tiesībsarga biroja tiesības tikt uzklautiem Ministru kabinetā sakarā ar to budžeta pieprasījumu izskatīšanu,¹¹ Satversmes tiesa atzina apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmei.

Jāpiebilst, ka lietā Nr. 2010-06-01 aplūkotos tiesību problēmjaudājumos Satversmes tiesa vērtēja arī lietā Nr. 2011-18-01. Tiesa uzsvēra, ka Ministru kabinetam ir ne tikai jāuzklausa konstitucionālo institūciju un neatkarīgo iestāžu viedokļi jautājumos, kas saistīti ar to budžeta procedūru, bet arī jāsniedz izvērsts pamatojums gadījumā, ja šie viedokļi netiek ņemti vērā, kā arī jānodrošina

5 Turpat, 16.3. punkts.

6 Turpat, 16.4. punkts.

7 Turpat, 17. punkts.

8 Satversmes tiesas 2010. gada 25. novembra sprieduma lietā Nr. 2010-06-01 14.4. punkts.

9 Turpat, 16.3. punkts.

10 Turpat, 17.3.–17.4. punkts.

11 Turpat, 17.4. punkts.

minēto viedokļu un sava lēmuma pamatojuma paziņošanai Saeimai. Tiesa arī vērsa Saeimas uzmanību uz to, ka normatīvajos aktos nav paredzēta konkrēta kārtība, kādā tiek nodrošināta konstitucionālo institūciju un neatkarīgo iestāžu līdzdalība budžeta projekta apspriešanā Saeimā jautājumos, kas skar to finansiālo neatkarību.¹²

III. Lieta Nr. 2015-11-03

Satversmes tiesa lietā Nr. 2015-11-03 vērtēja Latvijas Bankas tiesības izdot ārējos normatīvos aktus.

Satversmes tiesa atzina, ka Latvijas Banka ir autonoma valsts pārvaldes iestāde, kura nav padota Ministru kabinetam un savas funkcijas īsteno patstāvīgi. Satversme pieļauj autonomu valsts pārvaldes iestāžu tiesības izdot ārējos normatīvos aktus pārvaldes darbības ietvaros, ja šādas iestādes ir atbilstoši demokrātiski leģitimētas.¹³

Satversmes 6. pantā paredzēts, ka Saeimu ievēlē vispārīgās, vienlīdzīgās, tiesšās, aizklātās un proporcionālās vēlēšanās. Tātad Saeima ir tieši demokrātiski leģitimēta. Savukārt saskaņā ar likuma "Par Latvijas Banku" 22. panta pirmo un otro daļu Latvijas Bankas prezidentu ievēlē amatā Saeima, kas apstiprina amatā arī Latvijas Bankas prezidenta vietnieku un padomes locekļus. Tādējādi Latvijas Bankas padomes locekļi ir netieši (pastarpināti) demokrātiski leģitimēti.¹⁴

Saeima ir tiesīga pilnvarot autonomu valsts pārvaldes iestādi izdot likuma īstenošanai nepieciešamus ārējos normatīvos aktus kādā ar likumu piešķirtas kompetences jomā (piemēram, attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu), kuras pārraudzībai ir nepieciešama īpaša kompetence un autonomija. Savukārt autonoma valsts pārvaldes iestāde, īstenojot pilnvarojumu likumdevēja piešķirtās kompetences jomā, ir tiesīga noteikt saistošas prasības tikai konkrētam tiesību subjektu lokam atbilstoši to darbības specifikai. Tādējādi Latvijas Banka kā Saeimas izveidota autonoma valsts pārvaldes iestāde ir uzskatāma par atbilstoši demokrātiski leģitimētu, lai tā būtu tiesīga izdot ārējos normatīvos aktus ar likumu piešķirtas ierobežotas kompetences jomā attiecībā uz konkrētu tiesību subjektu loku.¹⁵

Satversmes tiesa uzsvēra, ka Latvijas Banka ārējo normatīvo aktu ir tiesīga izdot tikai tādā gadījumā, ja likumdevējs ir skaidri noteicis pilnvarojuma saturu un robežas. Likuma normai, kas pilnvaro autonomu valsts pārvaldes iestādi izdot ārējo normatīvo aktu, jābūt formulētai pietiekami skaidri, ņemot vērā šādas iestādes demokrātiskās leģitimācijas juridisko dabu. Tātad uz šāda pilnvarojuma pamata izdotajās normās ietvertajiem pienākumiem un – vēl

jo vairāk – pamattiesību ierobežojumiem ir nepārprotami jāizriet no pilnvarojošās normas teksta. Konkrētajā gadījumā Latvijas Banka ar apstrīdētajām normām bija regulējusi jautājumu, kas jau izsmēloši noregulēts likumā. Līdz ar to Latvijas Banka rīkojusies pretēji varas dališanas principam un pārkāpusi likumdevēja piešķirto pilnvarojumu.¹⁶

IV. Citas lietas

Satversmes tiesa vairākās lietās ir raksturojusi tiesībsarga un Centrālās vēlēšanu komisijas funkcijas.

Satversmes tiesa lietā Nr. 2013-15-01 atzina, ka tiesībsarga institūtam ir būtiska nozīme demokrātiskā sabiedrībā. Tā mērķis ir uzlabot valsts institūciju darbu un sekmēt valsts iestāžu atbildību par pieņemtajiem lēmumiem. Tiesībsargam ir piešķirta kompetence, kas tam ļauj risināt cilvēktiesību īstenošanas problēmas tādā veidā, kādā tiesa, likumdevējs vai izpildvara tās nespēj risināt pietiekami efektīvi. Proti, viens no tiesībsarga darbības virzieniem ir sniegt Saeimai, Ministru kabinetam, pašvaldībām vai citām iestādēm ieteikumus par tiesību aktu izdošanu vai grozīšanu. Līdz ar to tiesībsargam ir iespēja būt par efektīvu cilvēktiesību aizsardzības institūciju. Savukārt Saeimai ir pienākums izvērtēt tiesībsarga sniegtos ieteikumus cilvēktiesību īstenošanas, nodrošināšanas vai aizsardzības jautājumos. Likumdevēja un tiesībsarga mijiedarbībai jābūt vērstai uz to, lai efektīvi labotu cilvēktiesību jomā konstatētās normatīvo tiesību aktu nepilnības.¹⁷ Kā uzsvērts lietā Nr. 2010-44-01, nebūtu pieļaujama tāda prakse, ka Saeimas komisija pēc būtības nevērtē tiesībsarga sagatavotos ieteikumus, aizbildinoties ar to neatbilstību Saeimas kārtības rullī likumprojektam izvirzītajām prasībām un norādot, ka tajos nav ietverts ieteikumu īstenošanai nepieciešamo finanšu līdzekļu avots. Vispirms jau pašas Saeimas pienākums ir gādāt par to, lai pastāvošā tiesiskā sistēma pilnībā atbilstu pamattiesību vai cilvēktiesību prasībām.¹⁸ Līdzīgi arī lietā Nr. 2011-12-01 norādīts, ka Saeimai, saņemot tiesībsarga priekšlikumus par nepieciešamību izdarīt grozījumus normatīvajos aktos, šādi grozījumi ir jāizvērtē pēc būtības vai arī jāsniedz argumentēts viedoklis, kādēļ tas netiek darīts.¹⁹

Lietā Nr. 2012-03-01 un lietā Nr. 2013-06-01 aplūkota Centrālās vēlēšanu komisijas kompetence izvērtēt vēlēšanu iesniegtu likumprojektu. Satversmes tiesa secināja, ka Centrālā vēlēšanu komisija ir nevis tehniska darba birojs vai starpniecības iestāde, kura katru iesniegto likumprojektu virzītu tālāk, bet gan augstākā vadošā iestāde,

12 Satversmes tiesas 2012. gada 8. jūnija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-18-01 17. punkts.

13 Satversmes tiesas 2016. gada 2. marta sprieduma lietā Nr. 2015-11-03 21.1. punkts.

14 Turpat, 21.2. punkts.

15 Turpat, 21.2. punkts.

16 Satversmes tiesas 2016. gada 2. marta sprieduma lietā Nr. 2015-11-03 23.1., 23.4. punkts.

17 Satversmes tiesas 2014. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2013-15-01 7. punkts.

18 Satversmes tiesas 2010. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. 2010-44-01 14.1. punkts.

19 Satversmes tiesas 2012. gada 1. marta lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-12-01 11. punkts.

kurai stingri jālūkojas uz to, lai visi uz Saeimas vēlēšanām, likumu ierosināšanu no tautas un tautas nobalsošanu attiecināmie likumi tiktu pareizi piemēroti un pildīti. Līdz ar to minētās komisijas kompetencē ietilpst arī vērtēšana, vai likumprojekts atbilst Satversmes 78. pantā paredzētajai prasībai "pilnīgi izstrādāts".²⁰ Proti, Centrālās vēlēšanu komisijas kompetencē ietilpst vēlēšanu iesniegta likumprojekta izvērtēšana pēc satura, un šāda komisijas kompetence atbilst Satversmei.²¹

20 Satversmes tiesas 2012. gada 19. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2012-03-01 19.3. punkts.

21 Satversmes tiesas 2013. gada 18. decembra sprieduma lietā Nr. 2013-06-01 13.2., 14. punkts.

Savukārt lietā Nr. 2017-25-01 aplūkota Centrālās vēlēšanu komisijas kompetence izvērtēt Saeimas vēlēšanām pieteiktu kandidātu. Pārbaudot šādu kandidātu, Centrālajai vēlēšanu komisijai jāpārlicinās ne tikai par to, vai ar tiesas spriedumu ir konstatēta personas aktīva darbība pret Latvijas demokrātisko valsts iekārtu vērstās organizācijās, bet arī par to, vai persona ar savu rīcību vēl joprojām apdraud Latvijas valsts neatkarību un demokrātiskas tiesiskas valsts principus.²² ■

22 Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-25-01 24.3. punkts.

AKADĒMISKĀ DZĪVE

Jauns tiesību doktors starptautiskajās tiesībās

2019. gada 10. maijā Kopenhāgenas Universitātē Toms Krūmiņš aizstāvēja promocijas darbu *Arbitration and Human Rights: Lack of Setting-Aside Proceedings as a Violation of the ECHR* (Šķirējtiesa un cilvēktiesības: šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas mehānisma neesamība kā Eiropas Cilvēktiesību konvencijas pārkāpums).



Dr. iur. Toms Krūmiņš

T. Krūmiņš studēja doktorantūras (PhD) programmā, ko izveidoja Rīgas Juridiskā augstskola kopīgi ar Kopenhāgenas Universitāti. PhD programma ar specializāciju starptautiskajās un Eiropas tiesībās tika uzsākta 2013. gadā.

T. Krūmiņš savu promocijas darbu izstrādāja prof. Klementa Salunga Petersena (*Clement Salung Petersen*, Kopenhāgenas Universitāte) un asoci. prof. Gaļinas Žukovas (Rīgas Juridiskā augstskola) vadībā.

Promocijas darba aizstāvēšanas komisijas sastāvā bija asoci. prof. Lūkass Mistelis (*Loukas Mistelis*, *Queen Mary University of London*), asoci. prof. Silivī Sēsila Kavaleri (*Sylvie Cécile Cavaleri*, Kopenhāgenas Universitāte) un asoci. prof. Inga Kačevska (Latvijas Universitāte).

T. Krūmiņš promocijas darbā detalizēti analizējis Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Konvencija) piemērojamību un attiecināmību uz šķirējtiesas procesu, īpaši šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas mehānisma (*setting-aside proceedings*) neesamības nacionālajā regulējumā ietekmi uz šķirējtiesas procesa pušu civilprocesuālajām cilvēktiesībām, tostarp tiesībām uz taisnīgu tiesu, kā tas noteikts Konvencijas 6. panta 1. punktā.

Promocijas darbā uzsvars likts uz diviem savstarpēji saistītiem aspektiem: pušu vienošanos par šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas mehānisma nepiemērošanu (*exclusion agreement*) un unikālo Latvijas piemēru – minētā mehānisma pilnīgu neesamību nacionālajā regulējumā kā tādu.

Attiecībā uz t.s. *exclusion agreements* T. Krūmiņš promocijas darbā salīdzinoši analizējis vairāku valstu (Šveices, Francijas, Zviedrijas, Beļģijas u.c.) nacionālo regulējumu kopsakarā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi ar šķirējtiesas procesu saistītās lietās un sniedzis pamatojumu, kāpēc šādas vienošanās *ex ante* ir pretrunā pušu Konvencijas 6. panta 1. punktā ietvertajām civilprocesuālajām cilvēktiesībām, īpaši tām, no kurām nav pieļaujams brīvprātīgi atteikties – tiesībām uz lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā likumā noteiktā tiesā un tiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu.

Attiecībā uz unikālo Latvijas piemēru T. Krūmiņš promocijas darbā detalizēti analizējis šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas mehānisma pilnīgas neesamības nacionālajā regulējumā negatīvo ietekmi uz Konvencijas 6. panta 1. punktā garantētajām tiesībām uz pieeju tiesai. Latvija ir vienīgā Eiropas Padomes dalībvalsts, kuras nacionālajā regulējumā minētais mehānisms vispār nav paredzēts. Neskatoties uz neskaitāmiem centieniem šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas mehānismu Latvijā tomēr ieviest, t.sk. vairākām Satversmes tiesas *obiter dicta* norādēm uz minētā mehānisma nozīmīgumu tieši Latvijas tiesībās, šķirējtiesas likums vēl joprojām nav balstīts uz ANO Starptautisko tirdzniecības tiesību komisijas (UNCITRAL) Starptautiskās šķirējtiesas parauglikumu un neparedz iespēju apstrīdēt šķirējtiesas spriedumus vispārējās jurisdikcijas tiesās.

Promocijas darbā sniegts vēsturisks ieskaits šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas mehānisma piemērošanā Latvijā starpkaru periodā, meklēti iemesli, kāpēc minētais mehānisms netika pārņemts un ieviests Latvijas tiesībās pēc neatkarības atgūšanas, kā arī argumentēts, kāpēc Latvijas unikālais piemērs, vēl joprojām neparedzot šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas iespēju, ir pretrunā ne tikai pušu Konvencijas 6. panta 1. punktā ietvertajām civilprocesuālajām cilvēktiesībām, no kurām nav pieļaujams brīvprātīgi atteikties, bet arī to tiesībām uz pieeju tiesai.

Promocijas darbā sniegti *de lege ferenda* ieteikumi no Konvencijas saderības skatpunkta šķirējtiesas sprieduma apstrīdēšanas mehānisma regulēšanai nacionālajās tiesībās gan tām valstīm, kas pieļauj pusēm ar abpusēju vienošanos atteikties no minētā mehānisma piemērošanas, gan arī Latvijas likumdevējam, kas šķirējtiesas spriedumu apstrīdēšanas iespēju nacionālajā regulējumā vispār nav paredzējis.

Jurista Vārds